

Διδάσκουσα: Δρ. Μόσχου Δ. Καλλιόπη

Συμπεριφορισμός – Γνωσιακή Συμπεριφοριστική

Γνωσιακή συμπεριφοριστική προσέγγιση

Βρείτε πληροφορίες για τον συμπεριφορισμό

Οι συμπεριφοριστικές προσεγγίσεις

- Δίνουν έμφαση στην αναμετάδοση της πληροφορίας και στην τροποποίηση της συμπεριφοράς.
- Το πλαίσιο αυτό προσφέρει μια πολύ «τεχνική» προσέγγιση των αντίστοιχων εκπαιδευτικών εφαρμογών:
- αυτό που προέχει είναι ο ξεκάθαρος και λειτουργικός ορισμός των παιδαγωγικών και διδακτικών στόχων που πρέπει να επιτευχθούν.

Συμπεριφορισμός ή Θεωρία της Συμπεριφοράς

- Μάθηση είναι τροποποίηση της συμπεριφοράς (behaviorism)
- Πρόδρομος αυτής της σχολής ο I. Pavlov
- Βασικοί εκπρόσωποι της οι J.B. Watson, E.L. Thorndike, και B. F. Skinner

Πρωτεργάτης του Συμπεριφορισμού

- J. B. Watson, ιδρυτής
- Με δύο άρθρα το 1913
- θεμελιώνει την ψυχολογία ως αντικειμενική επιστήμη
- μελέτη ενός αντικειμένου που είναι δημόσια παρατηρήσιμο: η συμπεριφορά

Ο συμπεριφορισμός στην εκπαίδευση

Βασικός εκπρόσωπος: B.F. Skinner

- Με εφαρμογή την Προγραμματισμένη Διδασκαλία
- (και τη διδασκαλία με τη Βοήθεια Υπολογιστή)

Για τους συμπεριφοριστές

- Δεν υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης στις νοητικές καταστάσεις των υποκειμένων
- Τα «πιστεύω» τους, οι προσδοκίες τους, οι προθέσεις τους όπως και τα κίνητρά τους δεν είναι προσβάσιμα
- Το μόνο που προέχει να γίνει είναι η περιγραφή της συμπεριφοράς και όχι η εξήγησή της.

Γενικοί νόμοι στην ανθρώπινη συμπεριφορά

- Μπορούμε συσχετίσουμε τα φυσικά χαρακτηριστικά των ερεθισμάτων που δέχεται το υποκείμενο με τα φυσικά χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς του
- (Μοντέλο S-R Stimuli - Response)

Μάθηση :

ερεθίσματα – αντιδράσεις

- Δεν ενδιαφέρεται για την εσωτερική (τη νοητική) λειτουργία των υποκειμένων αλλά εστιάζει την προσοχή στην ανάλυση των χαρακτηριστικών εισόδου – εξόδου της ανθρώπινης συμπεριφοράς.
- Η μάθηση είναι ζήτημα δημιουργίας συνδέσεων μεταξύ των ερεθισμάτων και των αντιδράσεων ενώ για να αντιληφθούμε την πολυπλοκότητα των συμπεριφορών πρέπει να τις κατατμήσουμε σε στοιχειώδεις μονάδες

Ενίσχυση της επιθυμητής συμπεριφοράς

- Η ενίσχυση της ενεργούς συμπεριφοράς έχει μεγαλύτερες πιθανότητες επανάληψης (θετικοί και αρνητικοί ενισχυτές)
- Η μελέτη των αλλαγών στην εμφανή συμπεριφορά του υποκειμένου σε σχέση με την κατάλληλη οργάνωση του περιβάλλοντος της μάθησης:
- Κύρια ενασχόληση των συμπεριφοριστών

Εφαρμογή του συμπεριφορισμού

- Στην προγραμματισμένη διδασκαλία
- Στο σχεδιασμό διδακτικών περιβαλλόντων με υπολογιστή

Οι αρχές της μάθησης (B.F. Skinner)

- Απαιτούν την ενεργό συμμετοχή του παιδιού,
- Τη δόμηση της διδακτέας ύλης σε σύντομες διδακτικές ενότητες,
- Τη βαθμωτή πρόοδο της διδασκόμενης ύλης σύμφωνα με τους ρυθμούς του μαθητή (προσαρμογή),
- Την άμεση επαλήθευση της απάντησης του μαθητή, την ενίσχυση της σωστής απάντησης στην τιθέμενη ερώτηση.

Σύγχρονη ειδοχή

- Τα προγράμματα Διδασικαλίας με τη Βοήθεια Υπολογιστή σχεδιάζονται σύμφωνα με το Μοντέλο του διδακτικού σχεδιασμού (Instructional Design)
- Το μοντέλο του Διδακτικού Σχεδιασμού (Gagné)

Η κλασική εξαρτημένη μάθηση είναι μια διεργασία μάθησης στην οποία ένα προηγουμένως ουδέτερο ερέθισμα συνδέεται με ένα άλλο ερέθισμα, παρουσιαζόμενο επανειλημμένα με το ερέθισμα αυτό. Οι κυριότεροι εκπρόσωποι του Συμπεριφορισμού είναι ο I.Pavlov, ο E.L.Thorndike που θεωρείται ο πρόδρομος της συμπεριφοριστικής σχολής, ο J.Watson ο οποίος θεωρείται ο ιδρυτής του συμπεριφορισμού και ο B.F.Skinner που είναι ο κυριότερος εκπρόσωπος του συμπεριφορισμού.

Οι παραπάνω ανέπτυξαν τις θεωρίες της Κλασικής Εξαρτημένης Μάθησης, της Συνειρμικής Θεωρίας, της Λειτουργικής Εξάρτησης και της Συντελεστικής Εξαρτημένης Μάθησης. Ivan Pavlov () *Κλασική Εξαρτημένη Μάθηση Η ανθρώπινη συμπεριφορά, ως προϊόν μάθησης, αποτελεί μια σύνδεση ερεθισμάτων με αντιδράσεις . Ο Ρώσος φυσιολόγος - φιλόσοφος μελέτησε το φαινόμενο της εξαρτημένης μάθησης κάνοντας πειράματα με ζώα και συγκεκριμένα με σκύλους. Η κλασική εξαρτημένη μάθηση είναι μια διεργασία μάθησης στην οποία ένα προηγουμένως ουδέτερο ερέθισμα συνδέεται με ένα άλλο ερέθισμα, παρουσιαζόμενο επανειλημμένα με το ερέθισμα αυτό.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

Κατάργηση της παιδαγωγικής σχέσης
Επικέντρωση σε παρατηρήσιμα - μετρήσιμα δεδομένα
Αδιαφορία για τα εσωτερικά κίνητρα
Δυσκολία εφαρμογής σε σύνθετες διεργασίες
Έμφαση στο αποτέλεσμα και όχι στη διαδικασία
Απόσβεση κριτικής θεώρησης
Κίνδυνος αυταρχισμού και χειραγώγησης

Η αγνόηση της σημαντικότητας της σχέσης δασκάλου - μαθητή, που υιοθετείται από τους περισσότερους συμπεριφοριστές οδηγεί στην κατάργηση της παιδαγωγικής σχέσης και μέσω των διδακτικών μηχανών και του Η/Υ στον υποβιβασμό του ρόλου του δασκάλου σε απλό παρατηρητή ή πάροχο ανατροφοδότησης.

Πρόκειται για μια προσέγγιση που αντιμετωπίζει τα συμπτώματα και όχι τα αίτια μιας συμπεριφοράς ενώ δεν μπορεί να προλάβει μια ανεπιθύμητη συμπεριφορά αλλά μόνο να την καταστείλει αφού αυτή εκδηλωθεί.

Επιπλέον, μπορεί μέσω της τιμωρίας να μην καταστείλει μια ανεπιθύμητη συμπεριφορά αλλά να την ενισχύσει (π.χ. άτακτοι μαθητές που αποζητούν την προσοχή).

Όσο αφορά στο ψυχολογικό κομμάτι, η συνεχής ενίσχυση κάποιων μαθητών μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τους άλλους μαθητές και να μειώσει την εμπιστοσύνη στον εαυτό τους. Ακόμα, μπορεί να προκληθούν και ψυχολογικές διαταραχές στα άτομα, όπως φοβίες (βλ. πείραμα Watson) αλλά και αρνητικά συναισθήματα λόγω των τιμωριών .

Τέλος, υπάρχουν και οι θετικές συμβολές του συμπεριφορισμού στην διδασκαλία -κυρίως δεδομένων προς απομνημόνευση- (π.χ. προπαίδια) αλλά και αντικειμένων που δεν επηρεάζονται από το πλαίσιο (π.χ. ξένες γλώσσες, μουσικά όργανα).